

4. Деякі питання оптимізації системи центральних органів виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 02 вересня 2019 р. № 829. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/deyaki-pitannya-optimizaciyi-sistem-829>.

5. Про затвердження Положення про Міністерство соціальної політики України: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 червня 2015 р. № 423. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/423-2015-п>.

6. Аналітична записка про стан організації виконання функцій у сфері соціального захисту і захисту прав дітей у 548 пілотних ОТГ за ключовими індикаторами оцінки станом на 1 липня 2019 р. URL: <https://www.msp.gov.ua/files/dec/az1-2019.pdf>.

7. Про внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 25 вересня 2019 р. № 850. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/850-2019-п>.

8. Деякі питання Міністерства з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб : Постанова Кабінету Міністрів України від 8 червня 2016 р. № 376. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/376-2016-п>.

9. Про затвердження Положення про Державну службу статистики України : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2014 р. № 481. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/481-2014-п>.

10. Соціальний захист населення України. Статистичний збірник. URL: file:///C:/Users/VIP/Downloads/zb_szn_2018.pdf.

11. Про затвердження Положення про Пенсійний фонд України : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 липня 2014 р. № 280. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280-2014-п>.

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2019.5-2.37>

ШЕРСТЮК Г.М.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПОЗОВУ

Стаття присвячена розгляду застосування правових норм для забезпечення адміністративного позову. Встановлено, в чому саме полягає важливість забезпечення адміністративного позову, доведено, що саме зазначений інститут є запорукою втілення в життя головного завдання адміністративного судочинства – захисту прав, свобод та законних інтересів кожної особи.

Автором дається визначення поняття «забезпечення адміністративного позову», розкриваються відмінності між забезпеченням позову в адміністративному та цивільному процесах.

У статті звертається увага на те, що у вітчизняному законодавстві не поодинокі випадки, коли судді через побоювання дисциплінарної відповідальності не бажають застосовувати інститут забезпечення адміністративного позову. Крім того, у статті розкривається проблематика в забезпеченні адміністративного позову, яка ґрунтується на аналізі судової практики.

У підсумку зазначено, що суд, виконуючи свої обов'язки, повинен правильно розуміти те, які наслідки буде мати його позитивне чи негативне рішення щодо забезпечення позовних вимог. У статті розкривається те, чим зумовлюється необхідність формування єдиного підходу для визначення всіх питань, пов'язаних із забезпеченням адміністративного позову. Очевидно, що забезпечення адміністративного позову – це важливий етап адміністративного процесу, значимість якого важко переоцінити.

Ключові слова: забезпечення адміністративного позову, адміністративний процес, адміністративне судочинство, заходи забезпечення, правовий інститут.

The article is devoted to the use of such legal institution as the provision of an administrative claim. In the article it is established what exactly shows the importance of the institution of securing an administrative claim and it is proved that the noted institution is the key to the realization of the main task of administrative legal proceedings – the protection of the rights, freedoms and legitimate interests of each person.

The author reveals the concept of “securing an administrative claim”, notes the difference in the application of securing a claim both in administrative and civil proceedings.

In the article the attention is drawn to the fact that there are not a few cases in domestic legislation when judges do not want to apply the institution of securing an administrative claim because of the fear of disciplinary action for them and in addition, it is outlined the problems in applying the securing of an administrative claim based on an analysis of judicial practice.

As a result, it is determined that the court, in the performance of its duties, must correctly determine some balance as to what consequences its positive or negative decision will have regarding the provision of claims. In the article it is determined the need for the formation of a unified approach to identify all issues related to the application of the administrative claim. Obviously, securing an administrative claim is an important legal institution of administrative process, the significance of which can hardly be overestimated.

Key words: *securing an administrative claim, administrative process, administrative legal proceedings and methods of securing, legal institution.*

Вступ. Адміністративний процес в Україні має низку дискусійних питань, які потребують негайного та ефективного рішення. Управлінсько-правові відносини дедалі більше розвиваються, через що частина важливих інститутів адміністративного процесу потребує вдосконалення та модернізації.

Одним із найбільш важливих інститутів адміністративного процесу, який, утім, має істотну частину недоліків, убачається інститут забезпечення адміністративного позову. Навіть із самої назви зазначеного інституту адміністративного процесу можна побачити, що забезпечення адміністративного позову має чітке спрямування на втілення в життя основних завдань адміністративного судочинства загалом. Теорія права вже досить давно довела, що забезпечення позову – чи не найбільш дієвий та ефективний спосіб захисту прав позивача в будь-якому правовому процесі. Говорячи про забезпечення позову в адміністративному процесі, слід зауважити, що зазначений правовий інститут дає змогу унеможливити ситуацію, за якої судом буде винесене очевидно незаконне рішення одного з суб'єктів із владними, управлінськими повноваженнями до безпосереднього з'ясування всіх істотних аспектів спору та до безпосереднього вирішення спору за наслідками такого дослідження. Сам факт існування такого механізму захисту прав позивача як забезпечення позову, на перший погляд, здається прогресивним елементом вітчизняного адміністративного законодавства. Але, як уже традиційно склалося в українському правовому суспільстві, будь-яка прогресивна та універсальна норма права в наших реаліях повинна бути ще й належним чином реалізована. Щодо забезпечення адміністративного позову, звичай, на практиці виникає багато проблем із застосуванням зазначеного інституту, що невпинно тягне за собою неможливість осіб належно захистити свої права, й навіть більше того – прямо впливає на порушення прав та інтересів фізичних та юридичних осіб у нашій державі.

Не можна оминати увагою той факт, що більшість наукових досліджень щодо різноманітних засобів забезпечення позову, як і дослідження самого інституту забезпечення позову, історично більш характерне для цивільного, господарського та кримінального процесів. Ситуація з адміністративним процесом та забезпеченням позовів у рамках цього процесу змінилася на краще лише із прийняттям Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України) в липні 2005 року [5]. Саме з цього моменту з'являються й новітні праці вчених-правників, які вже більш докладно почали досліджувати всі істотні елементи адміністративного процесу. В цей період, зокрема, з'являються важливі наукові роботи Ківалова С.В.[4] та Гончара Л.Я. [1].

Актуальність цього дослідження полягає в потребі вдосконалення роботи зазначеного правового інституту задля того, щоб зробити його легко застосовним на практиці. Додає важливості дослідженню й той факт, що наша держава давно заклала вектор на європейську інтеграцію, а європейська спільнота вважає дієве функціонування інституту забезпечення адміністративного позову одним із найважливіших факторів існування справедливого судочинства загалом. Якщо

Україна дедалі жадає успішної євроінтеграції, то й наша правова доктрина повинна приділяти достатньо уваги досліджуваному інституту.

Питанням дослідження основних моментів та проблематики інституту забезпечення адміністративного позову приділяли увагу у своїх працях такі вчені як І.В. Діордіца, Н.В. Мостова, О.В. Джуринський, О.В. Закаленко, А.Б. Дмитрик, В.А. Сьоміна та інші.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження основних моментів, пов'язаних із таким правовим інститутом як забезпечення адміністративного позову, аналіз проблематики застосування та пошук шляхів удосконалення функціонування зазначеного інституту. Задля досягнення поставленої мети висунуто наступне завдання – визначитись із дефініцією «забезпечення адміністративного позову», проаналізувати судову практику щодо забезпечення адміністративних позовів, виявити проблематику в застосуванні інституту забезпечення адміністративного позову та запропонувати шляхи вирішення проблематики.

Результати дослідження. Забезпечення адміністративного позову – це застосування адміністративним судом, який розглядає ту чи іншу адміністративну справу, чітко визначених заходів щодо захисту прав, свобод та законних інтересів позивача задля формування такої ситуації, за якої справа буде вирішена в чесний та об'єктивний спосіб, а суд не винесе незаконне рішення суб'єкта публічних відносин (суб'єкта владних повноважень) [3; с. 55]. Така дефініція «забезпечення адміністративного позову» містив Кодекс адміністративного судочинства (далі – КАС) України у старій редакції, тобто до 15 грудня 2017 р. [6] (раніше це була ст. 117, нині – 150). Наразі визначення поняття щодо забезпечення адміністративного позову змінило номер статті, але саме визначення загальною суть не змінило.

Варто зазначити, що суд повинен точно та неухильно виконувати законодавчі приписи щодо розгляду заяв (клопотань) про забезпечення адміністративного позову, аби здійснювати належним чином ті завдання, які покладені на адміністративне судочинство законодавцем. Інститут забезпечення адміністративного позову сприяє неупередженому та своєчасному розгляду справи, а також допомагає домогтися істини, при якій кожен учасник процесу отримує те, на що заслуговує.

Чинне законодавство України передбачає, що забезпечення адміністративного позову можливе або за заявою (клопотанням) учасника справи, або за ініціативою суду. Тут прослідковується цікава особливість КАС України, адже в зазначеному кодифікованому нормативно-правовому акті передбачається можливість застосовувати засоби забезпечення позову з ініціативи не лише зацікавленої особи, а й безпосередньо суду, чого немає, наприклад, у Цивільному процесуальному кодексі України (далі – ЦПК України). Відповідно до положень ЦПК України, зокрема ч. 1 ст. 149, суд уживає заходів забезпечення позову лише за вмотивованою заявою учасника справи й не має повноважень на прояв ініціативи в цьому питанні [11, ч. 1 ст. 149]. Подібна відмінність щодо наявності ініціативи суду щодо застосування заходів забезпечення позову в одному процесі та її відсутність в іншому вже давно викликає доволі жваві дискусії.

Так, А.І. Колтунова цілком докладно пояснює у своїх роботах, що відсутність можливості суду вживати заходів забезпечення позову за власною ініціативою в цивільному процесі, очевидно, відповідає диспозитивному принципу, який є центральним у цивільному судочинстві. Проте, диспозитивність є характерною рисою й адміністративного процесу, з огляду на що виникає питання, чи не відбувається порушення зазначеного принципу положеннями статті 150 КАС України, яка надає суду додаткову ініціативність. Із цього питання доцільно висловила В.А. Сьоміна. Автор зауважила, що ніякого протиріччя між положеннями КАС України та диспозитивністю адміністративного процесу немає, адже суд (у будь-якому процесі, тим паче в адміністративному) є активним учасником справи, головна функціональна та смислова задача якого – врівноважувати положення сторін справи, як на вагах (недаремно символ права та юриспруденції всього світу – Феміда – тримає у своїй руці ваги). Більш того, В.А. Сьоміна наголосила на тому, що цілком доречно було б наділити правом на ініціювання застосування заходів забезпечення позову в адміністративному процесі третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги [8, с. 107].

Нікого не здивує те, що, хоча законодавець і дав можливість суду проявляти ініціативу щодо застосування заходів забезпечення адміністративного позову, за своєю ініціативою суд майже ніколи не застосовує вищезазначений правовий інститут. Для цього є багато причин як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру. Сучасна судова система України працює за певними схемами та планами, куди не входить ініціативність та певний відхід від напрацьованих роками способів ведення справи. Судді в нашій державі міркують, що у вирішенні справи та в певному страхуванні власних інтересів, у першу чергу, зацікавлена сторона, а безпосередньо суддю це

стосується найменшим чином. До того ж судді не завжди впевнені в очевидній необхідності забезпечення позовних вимог, наголошуючи на тому, що подекуди справа не ускладниться у своєму вирішенні без забезпечення позову, а тому застосовувати цей правовий інститут немає сенсу.

Непоодинокі й випадки, коли судді відверто бояться дисциплінарної відповідальності для себе, якщо вони задовольняють клопотання про застосування заходів забезпечення позову (чи забезпечать позов із власної ініціативи). Дійсно, суддя може потрапити під дисциплінарну відповідальність у деяких випадках. Так, наприклад, відповідно до положень підпункту б пункту 1 ч. 1 ст. 106 Закону України «Про судоустрій та статус суддів», суддю можуть притягнути до дисциплінарної відповідальності в разі умислу чи недбалості за не зазначення у своєму рішенні мотивів, через які були прийняті або відхилені аргументи відповідної сторони по справі [7]. Цікаво, але судді чомусь, боячись саме цієї норми, вкрай не правильно її трактують. Наведена норма не дає підстав суддям вважати, що вони зможуть убезпечити себе від дисциплінарної відповідальності, якщо відмовлять у задоволенні клопотання про застосування заходів забезпечення адміністративного позову. Суддю чекає дисциплінарна відповідальність у разі, якщо його процесуальне рішення (ухвала) будуть невмотивованими достатньо. За подібних обставин, як у разі задоволення клопотання про застосування заходів забезпечення позову, так і в разі відмови в такому забезпеченні, суддя може потрапити під дисциплінарну відповідальність лише через те, що він поставиться до своїх обов'язків не сумлінно та не достатньо вивчить позиції, викладені у клопотанні та запереченні щодо клопотання (за його наявності).

Важливо, аби судді приймали ухвали щодо того, чи забезпечувати адміністративний позов певними заходами, чи ні, з огляду на правильну правову оцінку ситуації, тобто діяли в рамках правового поля.

Не можна оминати увагою й той факт, що останні роки характеризуються значною роботою в напрямку аналізу адміністративних справ з метою віднайти певну тенденцію в тих чи інших ухвалях суду щодо того, чи застосовувати заходів забезпечення адміністративного позову, чи ні. Такий аналіз сьогодні дав змогу сформуванню певних напрямків проблематики, дослідження яких дасть змогу дещо вдосконалити підходи до розуміння та застосування забезпечення позовних вимог в адміністративному процесі.

Виходячи з вищезазначеного, зауважимо найбільш проблемні аспекти забезпечення адміністративного позову в сучасних умовах на основі судової практики:

1) проблема щодо з'ясування, чи є наявність очевидної небезпеки нанесення шкоди правам та інтересам позивача до винесення рішення по адміністративній справі, чи такої очевидної небезпеки немає;

2) проблема недостатньо прискіпливого та якісного дослідження тих доказів та аргументів (з боку суддів), що надає позивач як підтвердження необхідності застосування забезпечення його позовних вимог;

3) часто, під час задоволення клопотання про забезпечення адміністративного позову, відбувається фактичне вирішення справи за тими позовними вимогами, які були висунуті (відбувається фактичне вирішення справи, оскільки, забезпечуючи позовні вимоги, суд часто зупиняє дію адміністративного акту, чим фактично визнає його незаконність);

4) проблема забезпечення адміністративного позову у спосіб, не передбачений чинним законодавством;

5) проблема застосування заходів забезпечення адміністративного позову, які суперечать загальним позовним вимогам;

6) непоодинокі випадки зловживання з боку позивачів своїм правом на забезпечення адміністративного позову;

7) недосконалість переліку способів забезпечення позову;

8) істотною є проблема побоювання суддів постановляти ухвали щодо забезпечення адміністративного позову через можливість їх притягнення до дисциплінарної відповідальності при певному перебігу подій.

Аналіз норм КАС України дає змогу виявити такі елементи забезпечення позову:

- суб'єкт, який ініціює забезпечення позовних вимог (позивач чи суд);
- форма, в якій приймається рішення щодо забезпечення (ухвала суду);
- умови забезпечення (існування очевидної необхідності забезпечення прийняття рішення по справі);
- способи забезпечення (безпосередньо ті дії, які направлені на забезпечення позовних вимог);

- порядок виконання ухвали, що була прийнята судом;
- заборона забезпечення позовних вимог до деяких суб'єктів, що пояснюється специфікою їх діяльності (Верховна Рада України, наприклад) та до деяких видів адміністративних спорів;
- безпосередній порядок забезпечення позовних вимог [2, с. 54–55].

Заради справедливості варто зазначити, що не тільки позивач може страждати через неправильне застосування положень про забезпечення адміністративного позову. Непоодинокі випадки, коли суд помилково застосовує заходи забезпечення позову, чим дискредитує рішення та діяльність того органу публічної влади, який прийняв певне рішення щодо суб'єкта в межах власних повноважень. Судова практика України знає безліч таких випадків. Важливо, щоб суд при виконанні своїх обов'язків міг правильно визначити баланс щодо того, які наслідки матиме його позитивне чи негативне рішення щодо забезпечення позовних вимог.

Забезпечення позовних вимог в адміністративному процесі не повинне порушувати права будь-якого учасника адміністративного процесу. Варто пам'ятати, що застосування забезпечення адміністративного позову, подекуди, веде до фактичного вирішення справи ще до того, як це повинно відбутися. Тобто сама ухвала, яка видається на користь заявника, демонструє, що його позиція правильна й рішення, безумовно, буде на користь позивача. В такій ситуації порушується принцип змагальності сторін, характерний для всіх процесів. Також важливо, щоб рішення про забезпечення позову не впливало на права та інтереси третіх осіб, що цілком може відбутися в певних сферах. Наприклад, поговоримо про сферу державних закупівель. Якщо позивач через суд зупинить, скажімо, дію рішення уповноваженого органу щодо результату торгів, від цього може постраждати безпосередньо та особа, яка виграла торги і щодо якої немає жодної юридичної претензії. Така ситуація є неприпустимою, адже порушення прав третіх осіб не можна допускати при забезпеченні адміністративного позову. Так, виходить, що навіть за умов наявності певних причин та доводів на користь позивача задля забезпечення його позову до суб'єкта владних повноважень, суд повинен відмовити в такому забезпеченні, якщо його наслідки певним чином зачеплять інтереси третьої особи. Наведений приклад із закупівлями, зокрема, трапився у справі № 803/2328/15 [9].

Натомість є приклади, в яких забезпечення адміністративного позову є необхідним. Так, непоодинокі випадки в українській судовій практиці, коли позивач просить суд забезпечити адміністративний позов у вигляді накладення заборони на вчинення дій, які впливають на предмет спору. Яскравим є приклад, який трапився у справі № 2а-7460/12/2670. Позивач просив накласти заборону проводити будь-які будівельні роботи з реконструкції історично значущої будівлі Гостинного двору в місті Києві. Своє клопотання позивач обстоював через те, що Кабінет Міністрів України змінив правовий статус будівлі Гостинного двору, що, своєю чергою, дозволило певній юридичній особі без додаткових погоджень з Українським товариством охорони пам'яток історії та культури здійснити перебудову зазначеної будівлі (під новий торговельно-розважальний комплекс). Схожі дії, на думку позивача, завдадуть значної шкоди історичній привабливості Контрактової площі в Києві.

Суд відмовив у задоволенні клопотання позивача, оскільки не побачив логічного причинно-наслідкового зв'язку між постановою Кабінету Міністрів України та тими будівельними роботами, які будуть проведені певною юридичною особою задля досягнення певних її цілей, пов'язаних із безпосередньою господарською діяльністю [10].

Очевидно, що за тих умов, які були в зазначеній справі, відмова суду в задоволенні клопотання є необґрунтованою. Діяльність юридичної особи щодо перебудови будівлі Гостинного двору на торговельно-розважальний комплекс реально загрожує незворотними наслідками, подібними до втрати історичної цінності будівлю Гостинного двору. Некоректним убачається й висновок суду щодо начебто відсутності зв'язку між постановою Кабінету Міністрів України та тими будівельними роботами, що почалися. Останні стали можливими лише тому, що Кабінет Міністрів України своєю постановою виключив будівлю Гостинного двору зі списку пам'ятників архітектури.

Виходить, що в цій справі суд повністю неправильно надав оцінку аргументам, які зазначалися у клопотанні та загалом неправильно оцінив обставини справи. Безпосередньо суддя підійшов до своїх обов'язків формально.

Зазначений приклад яскраво демонструє й те, яка залежність існує в українських судах від деяких органів державної влади. Цілком природно, що саме наявність суб'єкта владних повноважень є однією з головних особливостей адміністративного процесу, проте варто пам'ятати, що головна задача адміністративного судочинства – це все ж таки захист прав, свобод та законних інтересів особи від незаконних посягань, які подекуди вчинюються суб'єктами владних повнова-

жень. Напевно, що у 85% справ, де позивач просить забезпечити адміністративний позов, наявними є порушення з боку суб'єктів владних повноважень, і без відміченого забезпечення особа не зможе захистити свої права.

Якщо ж говорити про те, яким чином можна подолати проблематику, характерну для застосування інституту забезпечення адміністративного позову, та змінити ставлення суддів до зазначеного інституту, то, перш за все, необхідним є формування єдиного підходу до вирішення питань, пов'язаних із забезпеченням адміністративного позову. Цей підхід, на думку І.В. Діордіци, повинен охоплювати:

– більш ретельне ставлення адміністративних судів до в'яснення наявності чи відсутності очевидної небезпеки заподіяння шкоди правам позивача до прийняття рішення по адміністративній справі, намагаючись відійти якомога далі від формального підходу до вирішення справи;

– ухвала суду щодо задоволення або відмови у клопотанні позивача про застосування забезпечення адміністративного позову повинна містити розгорнуту мотивувальну частину, щоб чітко було видно причини того чи іншого рішення судді;

– при вирішенні питань щодо забезпечення адміністративного позову судам потрібно виходити лише із законодавчих приписів та забезпечувати позовні вимоги лише тими заходами, які чітко передбачені законодавством;

– судді повинні ретельніше вивчати позовні вимоги, щоб можна було правильно визначити той захід забезпечення позову, який відповідає змісту позову [3, с. 60–61].

Висновки. Отже, забезпечення адміністративного позову – це важливий правовий інститут адміністративного процесу, значимість якого важко переоцінити. На сучасному етапі розвитку вітчизняного права інститут забезпечення адміністративного позову має низку недоліків, які необхідно усунути. Для цього потрібно більш поглиблено досліджувати зазначений інститут, аналізувати судову практику та робити правильні висновки, які б допомогли втілити в життя доктринальні правові зміни. Останні дослідження показали, що для вдосконалення інституту забезпечення адміністративного позову можна використати досвід функціонування цього інституту в інших галузях права, а також узяти до уваги досвід міжнародного адміністративного права. На жаль, на сьогодні інститут забезпечення адміністративного позову застосовується судами доволі рідко, а відтак є необхідність у виявленні причин такої тенденції та в подальшому усуненні факторів, які на цю тенденцію впливають, адже саме інститут забезпечення адміністративного позову повною мірою може реалізувати головну задачу адміністративного судочинства – захист прав, свобод та законних інтересів пересічного громадянина.

Список використаних джерел:

1. Адміністративна юстиція України: проблеми теорії і практики / за заг. ред. О.М. Пасенюка. Київ : Істина, 2007. 608 с.
2. Джуринський О.В. Деякі питання забезпечення адміністративного позову. [Електронний ресурс]. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2015. № 2. С. 54–58. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2015_2_12.
3. Діордіца І.В. Забезпечення позову в адміністративному судочинстві України [Електронний ресурс]. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 3. С. 55–61. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmju_2012_3_10.
4. Ківалов С.В. Основні питання щодо удосконалення Кодексу адміністративного судочинства України. *Наукові праці Одеської національної юридичної академії*. Т. 5. Одеса : Юридична література, 2008. С. 5–15.
5. Кодекс адміністративного судочинства України : Кодекс України, Кодекс, Закон від 06.07. 2005 № 2747-IV/ Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2005. № 35–36, № 37, С. 446.
6. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів : Закон від 03.10.2017 р. № 2147-VIII/ Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2017. № 48. С. 436.
7. Про судоустрій та статус суддів : Закон від 02.06.2016 № 1402-VIII / Верховна рада України. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2016. № 31, С. 545.
8. Сьоміна В.А. Забезпечення позову в адміністративному судочинстві. *Державне будівництво та місцеве самоврядування* : зб. наук. / за ред. Ю.Г. Барабаш та ін. Харків : Право. 2007. Вип. 13. С. 105–111.

9. Ухвала Волинського окружного адміністративного суду від 28 серпня 2015 р. по справі № 803/2328/15. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/49643852>.

10. Ухвала Київського окружного адміністративного суду від 26 вересня 2012 р. по справі № 2а-7460/12/2670. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/26282112>.

11. Цивільний процесуальний кодекс України : Кодекс України, Кодекс, Закон від 18.03.2004 № 1618-IV/Верховна рада України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2004. № 40–41, 42, С. 492.

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2019.5-2.38>

ЩУПАКІВСЬКИЙ Р.В.

ПРАВОВІДНОСИНИ У СФЕРІ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ: ЮРИДИЧНИЙ АНАЛІЗ, КЛАСИФІКАЦІЯ

У статті представлено авторський погляд на категорію телекомунікаційних правовідносин як предмет правового регулювання окремої новоствореної галузі національного права – телекомунікаційного права. Визначено критерії відмежування вказаних правовідносин від адміністративних, цивільних та інших. Надано класифікацію телекомунікаційних правовідносин з різними критеріями як основного предмета правового регулювання телекомунікаційного права. Визначено, що суб'єкт телекомунікаційних правовідносин – це особа (держава, посадова особа, громадянин, юридична особа, служба зв'язку), яка здійснює в телекомунікаційній сфері юридично значиму діяльність на постійній або тимчасовій основі (регулювання діяльності в телекомунікаційній сфері, експлуатацію телекомунікаційних об'єктів або ресурсів, отримує послуги в телекомунікаційній сфері), або виконує окремі функції з телекомунікаційною інфраструктурою. Доведено, що найбільш значимий для користувача в телекомунікаційній сфері юридичний факт – надання оператором зв'язку доступу для абонента. Наголошено, що розгляд основних понять та категорій будь-якої галузі права досить кропіткий та потребує уважного дослідження, до якого входить процес вивчення значної кількості проблемних питань як-то предмет правового регулювання, його метод, принципи окремої галузі права, правові відносини, які виникають у відповідній сфері суспільного життя, суб'єкт, об'єкт, зміст цих правовідносин тощо. Зроблено висновок, що контекст взаємозв'язку відносин у суспільстві, які складають предмет телекомунікаційного права, з іншими галузями права зумовлюється специфікою потреб їх учасників на рівні приватного права та окремими ознаками галузей публічного права. Однак зв'язок адміністративно-телекомунікаційного права та інших основних галузей права буде розглянуто в наступному розділі цієї наукової роботи.

Ключові слова: інформаційні ресурси, приєднана мережа, телекомунікації, зв'язок, оператор, трафік, інформаційний нейтралітет.

The article presents an author's view on the category of telecommunications legal relations as a subject of legal regulation of a separate newly created field of national law – telecommunications law. The criteria for distinguishing these legal relationships from administrative, civil and other ones are determined. Classification of telecommunication legal relations with different criteria as the main subject of legal regulation of telecommunication law is given. It is determined that telecommunications legal entity is a person (state, official, citizen, legal entity, communication service), which carries out